

1) *Изъявителното* наклонение присвоява на предмета какво-гождѣ дѣйствиe или състояние: *азъ, ты, той* — *челъ, писалъ* — *съмъ, си, е, и пр.*

2) *Повелителното* изрича повелѣние или побуждение и молба за нѣкое дѣйствиe: *чети, да четѣ! пиши, да пиши! сѣди, да сѣди!*

3) *Условното* показва желаніе, съгласіе или условіе и сумнѣние за нѣкое дѣйствиe: *четвахъ и четвамъ, писвахъ и писвамъ, сѣдвахъ и сѣдамъ; челъ быхъ, писалъ быхъ и проч.*

4) *Подчинителното* показва, че дѣйствието, за което са говори, е подчинено на друго едно дѣйствиe, за туй вынѣги са изрича съ подчинителенъ съюзъ *ако, да, че*; напр. *слушай да ти кажъ; щѣхъ да ти са расърдижъ, ако не бѣше ми послушалъ; излѣжеш ли веднѣждъ, не та върватъ вторый нѣтъ; иджъ — не го намѣрвамъ у тѣхъ.* — Тукъ са разумѣва: *колкото нѣтъ, като или ако — иджъ, и пр.*

Бѣльжска. — Подчинителното наклонение съ съюза *да* въ новобългарскыи езикъ държи мѣсто на *неопредѣлителното* наклонение отъ старобългарскыи съ окончаніе *ти*, което наклонение сега са е опазило само въ два глагола, като измѣнило и въ *ь*: *видѣтъ* и *познатъ*. Общо са изрича, както казахмы, съ съюза *да*, и нѣкой нѣтъ предъ глагола *щж* или слѣдъ глаголытъ *ложж, смѣж* и *дѣж* положително и отрицателно. Тѣй напр. казвамы: 1) Желѣжъ *да са учж* въ нѣкое повисоко училище, но нѣмамъ кой *да жа* поддрѣжъ; 1) *До-ше* готѣмъ день, *майка пита!* 3) Нищо *неможж* ми *стори*; — *смѣнеш* ли *отѣ* при него? — *недѣи* *ходи*; 4) *Познатъ* го е по гласа; *видѣтъ* е = *видѣло* е.

За времената.

101. — *Времето* въ глагола показва, че едно дѣйствиe или *сега*, на часа бива, или понапрѣдъ е бивало и *не са е свършило*, или още не са е начинло, а *ще бжде* на-скоро. Оттамъ и три главны времена: